

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 28ης Απριλίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Διανοητική ιδιοκτησία – Οδηγία 2004/48/EK – Άρθρο 9, παράγραφος 1 – Ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας – Προσωρινά μέτρα – Εξουσία των εθνικών δικαστικών αρχών να εκδίδουν απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, με σκοπό να προλάβουν κάθε επικείμενη προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας – Εθνική νομολογία κατά την οποία οι αιτήσεις προσωρινών μέτρων απορρίπτονται στην περίπτωση που το κύρος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν έχει επιβεβαιωθεί τουλάχιστον με απόφαση σε πρώτο βαθμό επί διαδικασίας ένστασης ή κήρυξης της ακυρότητας – Υποχρέωση σύμφωνης ερμηνείας»

Στην υπόθεση C-44/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landgericht München I (περιφερειακό δικαστήριο Μονάχου I, Γερμανία) με απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Ιανουαρίου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

Phoenix Contact GmbH & Co. KG

κατά

HARTING Deutschland GmbH & Co. KG,

Harting Electric GmbH & Co. KG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Ziemele (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, P. G. Xuereb και A. Kumin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Ράντος

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Phoenix Contact GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τους H. Jacobsen και P. Szyuka, Rechtsanwälte,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

- η HARTING Deutschland GmbH & Co. KG και Harting Electric GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τον T. Müller, Rechtsanwalt,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους T. Scharf και S. L. Kaléda,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ 2004, L 157, σ. 45, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 195, σ. 16).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Phoenix Contact GmbH & Co. KG και των HARTING Deutschland GmbH & Co. KG και Harting Electric GmbH & Co. KG σχετικά με φερόμενη προσβολή ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας του οποίου δικαιούχος είναι η Phoenix Contact.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 10, 17 και 22 της οδηγίας 2004/48 έχουν ως εξής:
 - «(10) Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών συστημάτων [των κρατών μελών] προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά.
- [...]
- (17) Τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπει η παρούσα οδηγία θα πρέπει να προσδιορίζονται σε κάθε περίπτωση κατά τρόπον ώστε να λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περίπτωσης, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών χαρακτηριστικών κάθε δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας και, κατά περίπτωση, του εσκεμμένου ή μη εσκεμμένου χαρακτήρα της προσβολής.
- [...]
- (22) Είναι [...] απαραίτητο να προβλεφθούν προσωρινά μέτρα για την άμεση παύση της προσβολής πριν από την έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας, χωρίς να θίγονται τα δικαιώματα της υπεράσπισης, διασφαλίζοντας τον αναλογικό χαρακτήρα των προσωρινών μέτρων εν σχέσει με τις ιδιαιτερότητες της εκάστοτε περίπτωσης και αφού παρασχεθούν οι αναγκαίες εγγυήσεις για την κάλυψη των εξόδων και της ζημίας του εναγομένου από

αδικαιολόγητη αίτηση. Τα μέτρα αυτά δικαιολογούνται ιδίως όταν οποιαδήποτε καθυστέρηση θα ήταν δυνατόν να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον δικαιούχο δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.»

- 4 Το άρθρο 2 της ως άνω οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των μέσων που προβλέπονται ή ενδέχεται να προβλεφθούν με την [ενωσιακή] ή την εθνική νομοθεσία, καθόσον τα εν λόγω μέσα μπορεί να είναι ευνοϊκότερα για τους δικαιούχους, τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπονται από την παρούσα οδηγία εφαρμόζονται, σύμφωνα με το άρθρο 3, σε οποιαδήποτε προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας όπως προβλέπεται από την [ενωσιακή] νομοθεσία και/ή την εθνική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους.»

- 5 Το κεφάλαιο II της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Μέτρα, διαδικασίες και μέτρα αποκατάστασης», περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το άρθρο 3, που επιγράφεται «Γενική υποχρέωση» και ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που απαιτούνται για τη διασφάλιση της επιβολή[ς] των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που ρυθμίζονται με την παρούσα οδηγία. Τα εν λόγω μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης πρέπει να είναι θεμιτά και δίκαια, να μην είναι περίπλοκα και δαπανηρά άνευ λόγου και να μην προβλέπουν παράλογες προθεσμίες ούτε να συνεπάγονται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις.

2. Τα εν λόγω μέτρα, διαδικασίες και μέτρα αποκατάστασης πρέπει επίσης να είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά και να εφαρμόζονται κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία εμποδίων στο νόμιμο εμπόριο και να προβλέπονται εγγυήσεις κατά της κατάχρησής τους.»

- 6 Το άρθρο 9 της οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Προσωρινά και συντηρητικά μέτρα», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να δύνανται, κατόπιν αιτήσεως του ενάγοντος:

α) να εκδίδουν κατά του φερόμενου ως παραβάτη προσωρινή διαταγή, με σκοπό να προλάβουν κάθε επικείμενη προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ή να απαγορεύσουν, προσωρινώς και, εφόσον απαιτείται, υπό την προϋπόθεση επαναληπτικής καταβολής προστίμου, εφόσον προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, τη συνέχιση των προσβολών του εν λόγω δικαιώματος ή να εξαρτήσουν τη συνέχιση της εν λόγω προσβολής από την παροχή εγγύησης με σκοπό να διασφαλισθεί η αποζημίωση του δικαιούχου· μπορεί επίσης να εκδίδεται προσωρινή διαταγή υπό τους ίδιους όρους κατά ενδιαμέσου, οι υπηρεσίες του οποίου χρησιμοποιούνται από τρίτον για την προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας· [...]

β) να διατάσσουν την κατάσχεση ή την απόδοση των εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας, προκειμένου να εμποδίσουν την είσοδο ή την κυκλοφορία τους στους εμπορικούς διαύλους.

[...]

5. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα προσωρινά μέτρα των παραγράφων 1 και 2 να ανακαλούνται, ή να παύει άλλως το αποτέλεσμά τους, κατόπιν αιτήσεως του καθού, αν ο αιτών δεν ασκήσει την επί της ουσίας αγωγή ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής αρχής εντός ευλόγου προθεσμίας η οποία ορίζεται από τη δικαστική αρχή που διατάσσει τα μέτρα, όταν η νομοθεσία του κράτους μέλους το επιτρέπει, ή, εάν δεν ορισθεί προθεσμία, εντός χρονικού διαστήματος που δεν υπερβαίνει τις 20 εργάσιμες ημέρες ή τις 31 ημερολογιακές ημέρες, αναλόγως του ποιο διάστημα είναι μεγαλύτερο.

6. Οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δύνανται να εξαρτούν τα προσωρινά μέτρα των παραγράφων 1 και 2 από τη σύσταση κατάλληλης ασφάλειας ή ισοδύναμης εγγύησης από τον αιτούντα, προκειμένου να διασφαλισθεί η ενδεχόμενη αποκατάσταση της ζημίας που θα υποστεί ο καθού, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 7.

7. Εάν τα προσωρινά μέτρα καταργηθούν ή παύσουν να ισχύουν εξαιτίας οποιασδήποτε πράξης ή παράλειψης του αιτούντος ή αν διαπιστωθεί εκ των υστέρων ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές διαθέτουν την εξουσία να διατάξουν τον αιτούντα, αιτήσει του καθού, να καταβάλει στον καθού προσηκούμενη αποζημίωση για κάθε ζημία που υπέστη εξαιτίας των εν λόγω μέτρων.»

Το γερμανικό δίκαιο

- 7 Το άρθρο 58, παράγραφος 1, του Patentgesetz (νόμου περί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, ορίζει τα εξής:

«Η χορήγηση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας δημοσιεύεται στο δελτίο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Ταυτόχρονα δημοσιεύονται και οι προδιαγραφές του διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Από της δημοσίευσής στο δελτίο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας επέρχονται τα έννομα αποτελέσματα του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.»

- 8 Το άρθρο 139, παράγραφος 1, του νόμου αυτού προβλέπει τα εξής:

«Ο ζημιωθείς μπορεί, σε περίπτωση κινδύνου επαναλήψεως της προσβολής στο μέλλον, να ασκήσει αγωγή για άρση της προσβολής και παράλειψή της στο μέλλον κατά οποιουδήποτε εκμεταλλεύεται εφεύρεση κατοχυρωμένη με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κατά παράβαση των άρθρων 9 έως 13. Το ίδιο δικαίωμα έχει σε περίπτωση που επαπειλείται προσβολή για πρώτη φορά.»

- 9 Κατά το άρθρο 935 του Zivilprozessordnung (κώδικα πολιτικής δικονομίας), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης:

«Προσωρινά μέτρα σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς μπορούν να διαταχθούν αν πιθανολογείται προσβολή ή περιορισμός των δικαιωμάτων διαδίκου λόγω μεταβολής της υφιστάμενης καταστάσεως.»

- 10 Το άρθρο 940 του κώδικα πολιτικής δικονομίας ορίζει τα εξής:

«Προσωρινά μέτρα όσον αφορά επίδικη σχέση μπορούν επίσης να διαταχθούν για την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως, στο μέτρο που η ρύθμιση αυτή, ιδίως σε περιπτώσεις διαρκών εννόμων σχέσεων, είναι αναγκαία για την αποτροπή σοβαρής ζημίας ή αμέσου κινδύνου, ή για άλλους λόγους.»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 11 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο την υπαγωγή της υπό κρίση υποθέσεως στην ταχεία διαδικασία του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 12 Προς στήριξη του αιτήματός του, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει κατ' ουσίαν ότι η φύση της διαδικασίας της κύριας δίκης τού επιβάλλει να αποφανθεί το συντομότερο δυνατόν. Επιπλέον, κατά το αιτούν δικαστήριο, ελλείψει άμεσης δικαστικής παρέμβασης, η Phoenix Contact θα υποστεί σημαντική οικονομική ζημία λόγω της συνεχιζόμενης παραγωγής και διάθεσης στην αγορά προϊόντων που προσβάλλουν το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της. Συγκεκριμένα, κατά το αιτούν δικαστήριο, η προσβολή του διπλώματος ευρεσιτεχνίας θέτει ειδικότερα σε κίνδυνο τα μερίδια αγοράς της Phoenix Contact και προξενεί στην ίδια, ως κάτοχο του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ανεπανόρθωτη απώλεια ευκαιριών πωλήσεως, την οποία δυσχερώς μπορεί να αντισταθμίσει η ενδεχόμενη μεταγενέστερη επιδίκαση αποζημίωσης.
- 13 Το άρθρο 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι, κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου ή, σε εξαιρετική περίπτωση, αυτεπαγγέλτως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να αποφασίσει, αφού ακούσει τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, την υπαγωγή της προδικαστικής παραπομπής σε ταχεία διαδικασία οσάκις η φύση της υποθέσεως απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.
- 14 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι η ταχεία διαδικασία αποτελεί δικονομικό μέσο για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγουσας καταστάσεως [απόφαση της 10ης Μαρτίου 2022, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Πλήρης ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας), C-247/20, EU:C:2022:177, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 15 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο ευαίσθητος, από οικονομική άποψη, χαρακτήρας ορισμένης υπόθεσης ή τα οικονομικά συμφέροντα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στα δημόσια οικονομικά, όσο σημαντικά και θεμιτά να είναι, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν αφ' εαυτών την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας (πρβλ. διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 2017, Weiss κ.λπ., C-493/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:792, σκέψη 10 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 16 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι το απλό συμφέρον των ιδιωτών, θεμιτό ασφαλώς, να προσδιοριστεί το συντομότερο δυνατόν η έκταση των δικαιωμάτων που αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης δεν μπορεί να τεκμηριώσει την ύπαρξη εξαιρετικής περιστάσεως, κατά την έννοια του άρθρου 105, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας [απόφαση της 3ης Μαρτίου 2022, Presidenza del Consiglio dei Ministri κ.λπ. (Ειδικευόμενοι ιατροί), C-590/20, EU:C:2022:150, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 17 Όσον αφορά το γεγονός ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται στο πλαίσιο εθνικής δίκης που αφορά αίτηση προσωρινών μέτρων, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το γεγονός ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας που επιτρέπει τη λήψη τέτοιων μέτρων δεν είναι ούτε αφ' εαυτού ούτε σε συνδυασμό με τις περιστάσεις για τις οποίες έγινε λόγος στη σκέψη 15 της παρούσας απόφασης ικανό να αποδείξει ότι η φύση της υπόθεσης απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν (πρβλ. διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 2017, Weiss κ.λπ., C-493/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:792, σκέψη 12 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 18 Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε στις 11 Φεβρουαρίου 2021, αφού άκουσε την εισηγήτρια δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να απορρίψει την αίτηση εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 19 Στις 5 Μαρτίου 2013 η Phoenix Contact κατέθεσε αίτηση για τη χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας για βύσμα με γεφύρωση αγωγού προστασίας. Στο πλαίσιο της διαδικασίας που προηγήθηκε της χορήγησης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, η Harting Electric κατέθεσε παρατηρήσεις σχετικά με τη δυνατότητα κατοχύρωσης του προϊόντος αυτού με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.
- 20 Στις 26 Νοεμβρίου 2020 χορηγήθηκε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας για το ως άνω προϊόν στην Phoenix Contact με ισχύ, μεταξύ άλλων, στη Γερμανία.
- 21 Στις 14 Δεκεμβρίου 2020 η Phoenix Contact υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου με αίτημα να απαγορευθεί στην HARTING Deutschland και στην Harting Electric η προσβολή του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- 22 Η ανακοίνωση της χορήγησης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας δημοσιεύθηκε στο *Δελτίο Ευρωπαϊκών Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας* στις 23 Δεκεμβρίου 2020.
- 23 Στις 15 Ιανουαρίου 2021 η Harting Electric υπέβαλε ένσταση κατά του διπλώματος ευρεσιτεχνίας ενώπιον του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (ΕΓΔΕ).
- 24 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι το επίμαχο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι έγκυρο και ότι συντρέχει προσβολή του. Εκτιμά ότι το κύρος του εν λόγω διπλώματος δεν είναι αμφισβητήσιμο.
- 25 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι δεν μπορεί εντούτοις να διατάξει προσωρινό μέτρο λόγω της δεσμευτικής νομολογίας του Oberlandesgericht München (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Μονάχου) κατά την οποία δεν αρκεί για την έκδοση απόφασης ασφαλιστικών μέτρων σε περίπτωση προσβολής δικαιώματος από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας του οποίου γίνεται επίκληση χορηγήθηκε κατόπιν ενδελεχούς εξετάσεως από την αρμόδια για τη χορήγησή του αρχή, εν προκειμένω από το ΕΓΔΕ, ούτε ότι το ζήτημα του κύρους του διπλώματος ευρεσιτεχνίας υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο στο πλαίσιο της εξέτασης της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων.
- 26 Συνεπώς, κατά τη νομολογία αυτή, για να διαταχθούν προσωρινά μέτρα απαιτείται επιπλέον να έχει εκδοθεί ως προς το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είτε απόφαση του ΕΓΔΕ στο πλαίσιο διαδικασίας ένστασης ή προσφυγής είτε απόφαση του Bundespatentgericht (Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας, Γερμανία), στο πλαίσιο διαδικασίας ακυρότητας, που να επιβεβαιώνουν ότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει προστασία στο επίμαχο προϊόν.

- 27 Εκτιμώντας ότι η ως άνω νομολογία δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης και ιδίως με το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει προς το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας [2004/48] νομολογία κατά την οποία, στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, τα αρμόδια σε τελευταίο βαθμό Oberlandesgerichte (ανώτερα περιφερειακά δικαστήρια, Γερμανία) αρνούνται, κατ' αρχήν, να διατάξουν προσωρινά μέτρα λόγω προσβολής των δικαιωμάτων από δίπλωμα ευρεσιτεχνίας εφόσον δεν έχει προηγηθεί διαδικασία ενστάσεως ή κηρύξεως της ακυρότητας σε πρώτο βαθμό όσον αφορά το επίμαχο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 28 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομολογία κατά την οποία οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων σχετικά με προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει κατ' αρχήν να απορρίπτονται στην περίπτωση που το κύρος του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν έχει επιβεβαιωθεί τουλάχιστον με απόφαση σε πρώτο βαθμό επί διαδικασίας ένστασης ή κήρυξης της ακυρότητας.
- 29 Κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αυτή αποτελεί μέρος [πρβλ. απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2021, Magistrat der Stadt Wien (Κρικητός – II), C-357/20, EU:C:2021:881, σκέψη 20].
- 30 Πρώτον, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/48, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να δύνανται, κατόπιν αιτήσεως του ενάγοντος, να εκδίδουν κατά του φερόμενου ως παραβάτη απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, με σκοπό να προλάβουν κάθε επικείμενη προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.
- 31 Συνεπώς, το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 17 και 22 της οδηγίας 2004/48, επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν στο εθνικό δίκαιο τη δυνατότητα των αρμόδιων εθνικών δικαστικών αρχών να εκδίδουν απόφαση ασφαλιστικών μέτρων τηρώντας τις προϋποθέσεις του άρθρου 9 και αφού εξετάσουν τις ιδιαιτερότητες κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.
- 32 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2004/48, τα προσωρινά μέτρα που προβλέπει το εθνικό δίκαιο πρέπει να καθιστούν δυνατή την άμεση παύση της προσβολής του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας πριν από την έκδοση απόφασης επί της ουσίας. Τα μέτρα αυτά δικαιολογούνται ιδίως όταν οποιαδήποτε καθυστέρηση θα ήταν δυνατόν να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον δικαιούχο. Συνεπώς, ο παράγων «χρόνος» έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τον αποτελεσματική επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.
- 33 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το επίμαχο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι έγκυρο, ότι συντρέχει προσβολή του και ότι, επομένως, θα έπρεπε να γίνει δεκτή η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που υπέβαλε η Phoenix Contact. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο δεσμεύεται από εθνική νομολογία κατά την οποία η προσωρινή δικαστική προστασία είναι

δυνατή μόνο στην περίπτωση που το κύρος του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας έχει επιβεβαιωθεί με απόφαση σε πρώτο βαθμό επί διαδικασίας αμφισβήτησης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

- 34 Πλην όμως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εν λόγω νομολογία επιβάλλει μία προϋπόθεση η οποία στερεί από κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2004/48 κατά το μέτρο που δεν επιτρέπει στον εθνικό δικαστή να εκδώσει, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, απόφαση ασφαλιστικών μέτρων για την άμεση παύση της προσβολής του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, μολοντί ο εθνικός δικαστής κρίνει ότι αυτό είναι έγκυρο και ότι συντρέχει προσβολή του.
- 35 Όπως επισημαίνει η Phoenix Contact με τις γραπτές παρατηρήσεις της, η νομολογιακή αυτή προϋπόθεση μπορεί να οδηγήσει σε καταστάσεις στις οποίες οι ανταγωνιστές του δικαιούχου του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, οι οποίοι ενδέχεται δυνητικά να το προσβάλουν, να αποφασίζουν σκόπιμα να μην αμφισβητήσουν το κύρος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας προκειμένου να αποτρέψουν την αποτελεσματική δικαστική προστασία του, όπερ θα καθιστούσε κενό περιεχομένου τον μηχανισμό προσωρινής προστασίας του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48.
- 36 Τρίτον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μη συμβατότητα προς την οδηγία 2004/48 εθνικής νομολογίας όπως αυτή που περιγράφηκε στη σκέψη 33 της παρούσας απόφασης επιβεβαιώνεται και υπό το πρίσμα των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία.
- 37 Ως προς το ζήτημα αυτό, από την αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας προκύπτει ότι σκοπός της είναι η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά (πρβλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2019, IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, σκέψη 38). Εντούτοις, η εν λόγω οδηγία εφαρμόζεται, όπως προκύπτει από το άρθρο της 2, παράγραφος 1, υπό την επιφύλαξη των μέσων που προβλέπονται ή ενδέχεται να προβλεφθούν, μεταξύ άλλων, με την εθνική νομοθεσία, καθόσον τα μέσα αυτά μπορεί να είναι ευνοϊκότερα για τους δικαιούχους (απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2017, Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa, C-367/15, EU:C:2017:36, σκέψη 22).
- 38 Επομένως, η οδηγία 2004/48 καθιερώνει ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας σε ό,τι αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να προβλέψουν περισσότερο προστατευτικά μέτρα (απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2017, Stowarzyszenie Oławska Telewizja Kablowa, C-367/15, EU:C:2017:36, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 39 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι οι διατάξεις της οδηγίας έχουν σκοπό να ρυθμίσουν όλες τις πτυχές που συνδέονται με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας οι οποίες είναι συμφυείς, αφενός, με την προστασία των δικαιωμάτων αυτών και, αφετέρου, με τις προσβολές που στρέφονται κατ' αυτών, επιβάλλοντας την ύπαρξη αποτελεσματικών μέσων παροχής ένδικης προστασίας με σκοπό την πρόληψη ή την παύση κάθε προσβολής υφισταμένου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ή την αποκατάσταση των συνεπειών της προσβολής αυτής (απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2019, IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 40 Πλην όμως, μια εθνική διαδικασία με σκοπό την άμεση παύση κάθε προσβολής υφισταμένου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας θα είναι αναποτελεσματική και, κατά συνέπεια, δεν θα εξυπηρετεί τον σκοπό εξασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, αν η εφαρμογή της εξαρτάται από προϋπόθεση όπως αυτή που γίνεται δεκτή από την εθνική νομολογία για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 33 της παρούσας απόφασης.
- 41 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι υπέρ των ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ισχύει τεκμήριο εγκυρότητας από την ημερομηνία δημοσίευσης της χορήγησής τους. Συνεπώς, από την ημερομηνία αυτή τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας καλύπτονται πλήρως από την προστασία που διασφαλίζει μεταξύ άλλων η οδηγία 2004/48 [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2020, Generics (UK) κ.λπ., C-307/18, EU:C:2020:52, σκέψη 48].
- 42 Επιπλέον, όσον αφορά το ενδεχόμενο ο καθού στη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων να υποστεί ζημία λόγω της λήψης των προσωρινών μέτρων, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/48, τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα αναγκαία μέσα αποκατάστασης προς διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στα οποία αναφέρεται η οδηγία πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία εμποδίων στο νόμιμο εμπόριο και να παρέχονται εχέγγυα κατά της καταχρήσεώς τους.
- 43 Επομένως, η ως άνω διάταξη επιβάλλει στα κράτη μέλη και, εν τέλει, στα εθνικά δικαστήρια να παρέχουν εγγυήσεις ώστε να εξασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, ότι τα μέτρα και οι διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας 2004/48 δεν χρησιμοποιούνται καταχρηστικώς (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Bayer Pharma, C-688/17, EU:C:2019:722, σκέψη 68).
- 44 Ως προς το ζήτημα αυτό, διαπιστώνεται ότι ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε, ειδικότερα, ρυθμίσεις οι οποίες καθιστούν δυνατό τον συνολικό περιορισμό του ενδεχομένου ο καθού να υποστεί ζημία λόγω των προσωρινών μέτρων και του παρέχουν, ως εκ τούτου, προστασία.
- 45 Κατά πρώτον, η παράγραφος 5 του άρθρου 9 της οδηγίας 2004/48 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα προσωρινά μέτρα, μεταξύ άλλων της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, να ανακαλούνται, ή να παύει άλλως το αποτέλεσμά τους, κατόπιν αιτήσεως του καθού, αν ο αιτών δεν ασκήσει την επί της ουσίας αγωγή ενώπιον της αρμόδιας δικαστικής αρχής εντός ευλόγου προθεσμίας η οποία ορίζεται από τη δικαστική αρχή που διατάσσει τα μέτρα, όταν η νομοθεσία του κράτους μέλους το επιτρέπει, ή, εάν δεν ορισθεί προθεσμία, εντός χρονικού διαστήματος που δεν υπερβαίνει τις 20 εργάσιμες ημέρες ή τις 31 ημερολογιακές ημέρες, αναλόγως του ποιο διάστημα είναι μεγαλύτερο.
- 46 Κατά δεύτερον, το άρθρο 9, παράγραφος 6, της οδηγίας 2004/48 προβλέπει τη δυνατότητα να εξαρτώνται τα εν λόγω προσωρινά μέτρα από τη σύσταση κατάλληλης ασφάλειας ή ισοδύναμης εγγύησης από τον αιτούντα, προκειμένου να διασφαλισθεί η ενδεχόμενη αποκατάσταση της ζημίας που θα υποστεί ο καθού. Η προστατευτική αυτή ρύθμιση μπορεί να εφαρμοστεί από το αρμόδιο δικαστήριο κατά την εξέταση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων της οποίας έχει επιληφθεί.
- 47 Κατά τρίτον, το άρθρο 9, παράγραφος 7, της οδηγίας 2004/48 προβλέπει την εξουσία των δικαστικών αρχών, στις περιπτώσεις που ορίζει η διάταξη αυτή, να υποχρεώσουν τον αιτούντα, αιτήσει του καθού, να του καταβάλει προσηκούμενη αποζημίωση για κάθε ζημία που υπέστη εξαιτίας των εν λόγω προσωρινών μέτρων.

- 48 Πλην όμως, οι ως άνω ρυθμίσεις αποτελούν εγγυήσεις τις οποίες ο νομοθέτης της Ένωσης θεώρησε αναγκαίες ως αντιστάθμισμα των ταχέων και αποτελεσματικών προσωρινών μέτρων των οποίων την ύπαρξη προέβλεψε. Ανταποκρίνονται συνεπώς στις εγγυήσεις που η οδηγία 2004/48 προβλέπει υπέρ του καθού, στον αντίποδα της λήψεως προσωρινού μέτρου έχοντος θίξει τα συμφέροντά του (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, σκέψεις 74 και 75).
- 49 Προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, υπενθυμίζεται ότι, κατά την εφαρμογή του εσωτερικού δικαίου, τα εθνικά δικαστήρια τα οποία καλούνται να το ερμηνεύσουν οφείλουν να λάβουν υπόψη όλους τους κανόνες του και να εφαρμόσουν τις αναγνωριζόμενες από αυτό μεθόδους ερμηνείας προκειμένου να το ερμηνεύσουν, στο μέτρο του δυνατού, σύμφωνα με το γράμμα και με τον σκοπό της επίμαχης οδηγίας ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που η ίδια ορίζει, και να συμμορφωθούν έτσι με το άρθρο 288, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ (απόφαση της 19ης Απριλίου 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 50 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ορισμένα όρια στην αρχή της σύμφωνης ερμηνείας του εθνικού δικαίου. Ειδικότερα, η υποχρέωση του εθνικού δικαστή να ανατρέχει στο δίκαιο της Ένωσης όποτε ερμηνεύει και εφαρμόζει τους κρίσιμους κανόνες του εσωτερικού δικαίου οριοθετείται από τις γενικές αρχές του δικαίου και δεν είναι δυνατό να αποτελέσει έρεισμα για μια *contra legem* ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας (απόφαση της 19ης Απριλίου 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 51 Εν προκειμένω, όπως υπογραμμίζει το αιτούν δικαστήριο, σε κανένα σημείο της επίμαχης στην κύρια δίκη γερμανικής νομοθεσίας δεν προβλέπεται ότι η έκδοση πρωτόδικης απόφασης στο πλαίσιο διαδικασίας αμφισβήτησης του διπλώματος ευρεσιτεχνίας αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη προσωρινού μέτρου προκειμένου να απαγορευθεί η προσβολή του και, επομένως, κατά την άποψή του η νομοθεσία αυτή συνάδει πλήρως με την οδηγία 2004/48.
- 52 Είναι όμως σημαντικό να τονιστεί συναφώς ότι η απαίτηση σύμφωνης ερμηνείας περιλαμβάνει και την υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να τροποποιούν, αν παρίσταται ανάγκη, την πάγια νομολογία τους σε περίπτωση που αυτή στηρίζεται σε ερμηνεία του εσωτερικού δικαίου η οποία δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς της εκάστοτε οδηγίας (απόφαση της 19ης Απριλίου 2016, DI, C-441/14, EU:C:2016:278, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 53 Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο οφείλει να διασφαλίσει την πλήρη αποτελεσματικότητα του άρθρου 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48, αφήνοντας, εν ανάγκη, αυτεπαγγέλτως ανεφάρμοστη την εθνική νομολογία, στην περίπτωση που αυτή δεν συμβιβάζεται με τη εν λόγω διάταξη.
- 54 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομολογία κατά την οποία οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων σχετικά με προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει κατ' αρχήν να απορρίπτονται στην περίπτωση που το κύρος του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν έχει επιβεβαιωθεί τουλάχιστον με απόφαση σε πρώτο βαθμό επί διαδικασίας ένστασης ή κήρυξης της ακυρότητας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 55 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομολογία κατά την οποία οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων σχετικά με προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει κατ' αρχήν να απορρίπτονται στην περίπτωση που το κύρος του επίμαχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν έχει επιβεβαιωθεί τουλάχιστον με απόφαση σε πρώτο βαθμό επί διαδικασίας ένστασης ή κήρυξης της ακυρότητας.

(υπογραφές)